

הרדמה במילה – שו"ת

ארגון "ברית קודש", בראשותו של הרב אברהם הלפרין בתל-אביב, יזם התעוררות של הציבור ושל רבני ישראל לתופעה של מילה בהרדמה מקומית על ידי זריקה, ובעיקר התעוררות הציבור נגד ביצוע בריתות על ידי רופאים שלא הוסמכו לכך על ידי הוועדה הבינמשרדית לפיקוח על המוהלים מטעם הרבנות הראשית לישראל.

הארגון פנה לגדולי ישראל בנידון, ולהלן מכתביהם של הרבנים שליט"א בנידון :

* * *

הרב יוסף אפרתי

בס"ד ר"ח מנ"א תשנ"ח

כבוד הרה"ג מהור"ר אברהם יהודה הלפרין שליט"א רב בצפון ת"א
שלום וברכה.

ע"ד שאלתו בדבר אשר חדשים מקרוב באו רופאים מוהלים המשתמשים בהרדמה מקומית, דהיינו, קודם לברית מזריקים לתינוק זריקת הרדמה, האם אריך למיעבד הכי. שאלה זו כבר עלתה בדור שלפני פנינו והובא הדברים בשו"ת אמרי יושר ח"ב סי' ק"מ וזה אשר העלה הגאון הגר"מ אריק זצ"ל "מכיוון דעד עכשיו לא נהגו כן ולא ראינו זאת מעולם נראה דהוי קים להו לחז"ל דהמילה צריכה להיות ע"י "צער דווקא" וח"ו לחדש חדשות שלא נהגו מעולם" ע"ש. ובכך חלילה להשתמש בהרדמה מקומית בברית רגיל, ולשנות מהמנהג שנהגו אבותינו ואבות משנות דור ודור.

בברכת התורה

(-) יוסף אפרתי

הרב מאיר בראנדסדארפער

הרדמה במילה – שו"ת

בין המצרים יורח אור לישרים למע"כ הרב הגאון וכו' בנש"ג שלהיו"ח מוהר"ר אברהם יהודה היילפערין שליט"א רב ומו"צ בתל אביב צפון יצ"ו

אחדשה"ט הנני בזה על דבר אשר חדשים מקרוב באו לחדש להרדים את מקום המילה בטרם עשיית הברית מילה כדי למנוע ולחשוך צערא דינוקא והדבר כבר התחיל להחדיר בקרב עם בני ישראל הקדושים ובעיקר במקומות שאינם בני תורה ואינם חרדים כל כך לדבר ה' והדבר עלול להתחלחל ולהתפשט להחדיר יותר ויותר בקרב עם בני ישראל הקדושים גם בין החרדים לדבר ה' ונפש מע"כ בשאלתו אי אריך למיעבד הכי או לא.

והנה בגופא דעובדא כבר נשאל בכגון דא בשו"ת אמרי יושר (ח"ב סי' קמ אות ג'), יעו"ש שהשאלה היתה באחד שרצה להתגייר והוא כבן שלשים שנה אם מותר למשוח מקום המילה מקודם עשיית המילה באיזה סם שיצטנן הבשר למען לא ירגיש צער כל כך בשעת המילה.

והוא ז"ל השיב על זה דאף דענין הסם כבר היה ידוע לרו"ל מאז, שהרי בב"ק ריש פרק החובל מבואר דאפשר לקטוע ידו בסם שלא ירגיש שום צער ומסתמא גם הסם לצנן הבשר היה ידוע, ואעפ"כ לא מצינו כלל בשום מקום שעשו המילה על ידי סם אעפ"י שהיה אפשר לצנן הבשר על ידי סם ולכרות אח"כ בסכין, וכיון דעד עכשיו לא נהגו כן, ולא ראינו זאת מעולם נראה דהוי קי"ל לחז"ל דהמילה צריכה להיות על ידי צער דוקא.

ובמדרש רבה פרשת לך לך (מ"ז סי' ט') וז"ל נימול אברהם אמר רבי אבא בר כהנא הרגיש ונצטער כדי שיכפול לו הקב"ה שכרו, אמר רבי לוי מל אברהם אין כתיב כאן, אלא נימול בדק את עצמו ומצא עצמו מהול, אמר רבי ברכיה בההיא עיתא אקל רבי אבא בר כהנא לרבי לוי (באותה העת שאמר רבי לוי כך הקל רבי אבא בר כהנא לרבי לוי בכבודו ולא חלק לו כבוד) אמר ליה שקנא כזכנא את, אלא הרגיש ונצטער כדי שיכפיל לו הקב"ה שכרו עכ"ל המדרש. הרי תחילת ענין המילה היה דוקא על ידי צער הכריתה בלי פעולות אחרות וח"ו לחדש חדשות שלא נהגו מעולם, ובדבר כזה הוי לא ראינו ראייה כמש"כ הפוסקים בכגון דא עכ"ל.

הרי מבואר דעת קדשו דהכי קים להו לחז"ל דהמילה צריכה להיות על ידי צער דוקא, כי תחילת ענין המילה היה על ידי צער הכריתה בלי פעולות אחרות וח"ו לחדש חדשות שלא נהגו מעולם.

וכעין זה מצינו ג"כ בשו"ת בנין ציון (ח"א סי' פ"ח) על דבר אשר המחודשים רצו לחדש שלא לקרוע עור הפריעה בצפרנים כי אם על ידי כלי

דהיינו אחר חיתוך הערלה יחתוך עור הפריעה בכלי, שהוא ז"ל השיב על זה דאף שלא הוזכר בגמרא בפירושו לעשות הפריעה בצפרנים, מכל מקום כבר כתב כן הרמב"ם והסמ"ג והטור ושו"ע לעשות הפריעה בצפרנים ולא בכלי, וגם בלא"ה הרי מנהגם של ישראל תורה, ואף שלא יהיה לנו שום ראיה על זה אין לשנות ממנהגם של ישראל שנהגו כן דור אחר דור.

ויעיין עו"ש מה שכתב לתרץ על מה שהעיר הרב השואל דלכאורה יש ראיה להתיר הפריעה על ידי כלי ממאי דאיחא כיבמות (ע"א ע"ב) אמר רבה בר יצחק אמר רב לא ניתנה פריעת מילה לאברהם אבינו שנאמר בעת ההיא אמר ה' אל יהושע עשה לך חרבות צורים ושוב מול את בני ישראל שנית, ומסיק שם הגמרא להוכיח ממאי דכתיב ושוב מול דהכוונה הוא על אלו שהיו כבר נימולים היה הציווי לחזור ולמולם ועל כרחך לפריעה, וא"כ מוכח לכאורה שעשה הפריעה על ידי חרבות צורים ולא בצפרנים, והוא ז"ל שקיל וטרי לדחות כל עיקר הראיה משם להתיר הפריעה על ידי כלי, וכתב בתוך דבריו דגם לו יהא דעל כרחינו יש להוכיח משם להתיר הפריעה על ידי כלי, מכל מקום אין ראיה משם להתיר הפריעה על ידי כלי גם בעלמא, משום דמיירי שם במל את הגדולים דעור הפריעה קשה ואי אפשר לקרוע בצפרנים צריך לחתכה על ידי כלי כידוע במילת גרים וכיון דשם גדולים היו הנימולים הוצרך חרבות צורים גם לפרוע, והכי נמי יש לתרץ מה דאמרין במדרש פרשת לך לך וברושלמי פרק רבי אליעזר דמילה ופרק הערל המול ימול חד למילה וחד לפריעה, אין ראיה שפריעה ג"כ על ידי חתיכה, דגם שם מיירי במילת גדולים כדכתיב המול ימול יליד ביתך ומקנת כספך הרי דאיירי במילת עבדים גדולים יעו"ש.

ומסיק שם לבסוף דבריו דלמה נצריך ראיה על אופן קיום המצוה במצוה שלא פסקה מימות משה, והלא כל אופני קיום המצות לא נדע רק מדרך קבלה איש מפי איש עד משה רבינו, וכיון דאופן קיום הפריעה על ידי צפורן היה כן מפורסם ומקובל בכל ישראל ודאי שכן קבלנו משה רבינו, יעו"ש מה שהאריך בזה בדברים החוצבים להבת אש ומסיק לבסוף וכתב ולכן המשנים עשיית הפריעה שלא על ידי צפורן לא בלבד שעל כל פנים משנים מנהג ישראל אלא גם תקנה שתקנו רז"ל מימים קדמונים ושנתפשטה בכל ישראל ואפשר שמנים קבלת משה רבינו יעו"ש.

ויעיין עו"ש (סי' כ"ג כ"ד) מה שהאריך וכתב על אלו שרצו לבטל המציצה בפה והעיקר בדבריו איך שיש להיזהר שלא לזוז ממה שנהגו והמקובל מדור דור. ויעיין עוד שו"ת חבצלת השרון מהד"ת (סי' כ"ה) דשקיל וטרי על דבר אשר המציאו אז המחדשים להמם את הבהמה קודם השחיטה, ולאחר אריכות דבריו דשקיל וטרי בצדדי ההיתר מסיק על זה בזה"ל והנה כל זה כתבתי רק לישא וליתן בד"ת, אבל לענין מעשה מודיע אנכי לכתה"ר שכפי שהיה לי ידיעות שונות ממדינתכם על ידי אנשים הבאים

משם לכאן חוזר אנכי לגמרי מדעתי הראשונה לבקש מזה צדדי היתר, ונא מכתה"ר שישמע לעצתי שלא יתן גם כהה"ר ידו עם המתירים, כי אם חכמה אין בי תלי"ת זקנה יש בי, וכלל זה מסור בידי מאז ומקדם שבכל דבר שאנכי רואה שיראי ה' מזדנזין בדבר ואין דעתם נוחה בזה אף אם יהיה אצלי ההלכה כרורה כשמלה אנכי בורח מזה, כי אף אם יהיה אדם בקי בכל התורה כולה לא יוכל לכוון הלכה לאמיתה אם לא בסייעתא דשמיא, וזה האות כשאין דעת יראי ה' נוחה מזה מסתמא גם מהשמים לא יסכימו לזה וסוד ה' ליראיו כתיב עכ"ל לעניננו.

הרי גם מדבריו מבואר עד כמה שיש להזהר שלא לזוז ממה שמקובל ונהגו כן דור אחר דור יראי ה' השלמים אעפ"י שלפום ריהטא אינו נוגד את ההלכה, וכש"כ בקיום מצוה שיש להזהר שלא לשנות מאופן עשיית המצוה המקובל כמו שהעלו בשו"ת אמרי יושר ובנין ציון.

איברא דבשו"ת אמרי יושר החמיר מאד בזה שלא להרדים את מקום המילה אף באנשים גדולים, שהרי נשאל שם באחד שרצה להתגייר והוא כבן שלשים ואעפ"י כתב שלא לשנות מאופן עשיית המילה המקובל, אמנם בזה נלע"ד דהיכא שיש חשש סכנה בדבר כמו בדורינו שהוא דור חלוש ואפשר שיש סכנה בדבר למול אנשים בגיל כזה בלי הרדמת מקום המילה והדבר שכיח כהיום מאד מאחינו בני ישראל מעולי רוסיא וגם משאר ארצות שלא נימולו עדיין אין להחמיר עליהם שיצטרכו למול בלי הרדמת מקום המילה מכיוון שיש חשש סכנה בדבר, וכעין מה שכתב הבנין ציון לענין לחתוך עור הפריעה על ידי כלי דבאנשים גדולים שקשה לקרוע העור על ידי הצפרנים מותר לחתכו בכלי אעפ"י שהוא נגד מהמקובל אופן עשיית המצוה דור אחר דור, וא"כ הכי נמי לגבי הרדמת מקום המילה אפשר להקל וכה"ג מחמת חשש סכנה, משא"כ באופן עשיית המילה בילד קטן ואפילו במילת בן שנה ויותר כל זמן שאינו עדיין בגדר בר דעת להבחין כל כך במה שעושים לו, חלילה לשנות מאופן עשיית המילה המקובל לנו דור אחר דור, וכמו שנתבאר למעלה בס"ד.

זהו מה שנלע"ד בנידון זה להלכה בס"ד, יעזור השי"ת שלא נכשל בדבר הלכה ונזכה לאסוקי שמעתתא אליבא דהלכתא אכ"ר.

מינאי דו"ש בלונ"ח

(-) מאיר בראנדסדארפער

הרב מרדכי אליהו

הרדמה במילה – שו"ת

ב"ה י"ד מנחם אב תשנ"ח
לסדר "ואתם הדבקים בה"

שמוע שמענו בזמן האחרון על מספר מוהלים חדשים מקרוב באו שלא שערום אבותינו, הרוצים למצוא חן בעיני הבריות להראות חכמתם וכינתם וזריזותם לעיני העמים בזה שהם עושים זריקה או פעולת הרדמה אחרת לתינוק כדי שלא ירגיש ולא יבכה ובכך יתפרסם שמם.

המילה היא הברית בין הקב"ה לעם ישראל ואנו עושים זאת לשם ייחוד קב"ה. ובתפילת י"ח אנו אומרים רופא חולי עמו ישראל וחז"ל הסבירו במסכת מגילה י"ד ע"ב שזו ברכה שמינית כנגד מילה שניתנה בשמיני היינו שהקב"ה הוא המרפא ולא לעשות חוכמות והמצאות בניגוד לרצון הבורא למנהג אבותינו ואבות אבותינו וחוכמת ההרדמה היתה ידועה בימי חז"ל (ב"ק פ"ה) ועכ"ז לא עלה על דעת אנוש להשתמש בה. אפי' על הגרים המבוגרים שבאים להתגייר כמה וכמה דנו הפוסקים אם מותר להרדימם (ועיין אמרי יושר ח"ב סי' ק"מ, צור יעקב סי' ה' מערכי לב נ"ג שרידי אש ח"ג סי' צ"ו כפי אהרון י"ט ועוד אחרונים).

למוהלים יאמר העיקר למצוא חן בעיני אלקים ואם בעיני ה' טוב אז ימצאו חן וחסד בעיני בני אדם. לפיכך אין להשתמש בשום אמצעי הרדמה לתינוק לפני הברית לא כללית ולא מקומית.

ובזכות ברית מילה נזכה לחזות בנועם ה' ואני זאת בריתי וכו' ובא לציון גואל אכי"ר.

(- מרדכי אליהו)

הרב משה הלברשטאם

הרדמה במילה – שו"ת

בס"ד ג' מנ"א תשנ"ח

יומא דהלולא דהאר"י הקדוש זיע"א פעיהת"ו

שוכט"ס אמעכ"ת ידינו הרב הגאון החסיד מזכה את הרבים חוב"ט מוה"ר אברהם יהודה הלפרין שליט"א רב ומו"צ בת"א. אחדשת"ה בכבוד הראוי.

הנה ע"ד פעלו הטוב שיצא כתר"ה לעורר ע"ד הפירצה לשנות ממנהג אבותינו משנות דור ודור עד אברהם אבינו ע"ה אשר חדשים מקרוב באו לעשות מלאכת המילה ע"י הרדמה מקומית – והרבות דברים בזה אך למותר כי חלילה לעשות כן בברית רגיל -- ואסור לשנות מהמנהג הקיים בידינו. וכמה דררא דאיסורא נמי איכא בזה בעשיית הרדמה מקומית בחינם. ומכאן קריאה לכל יראי ה' וחושבי שמו לעמוד בזה על המשמר שלא יבצעו חלילה ברית מילה ע"י הרדמה מקומית.

ויתברך כתר"ר על כל פעליו להרבצת תורה והוראה, ולהמשיך עבוה"ק מתוך שפע ברכה והצלחה וכטו"ס אכ"ר.

ובעה"ח לכבוד מצות מילה אשר עלי' נכרתו י"ג בריתות, היום יום ג' שנכפככ"ט לסדר אלה הדברים אשר דבר משה אל כל ישראל, תשנ"ח.

(-) משה הלברשטאם

פעיה"ק תוכב"א

הרב אברהם שפירא

הרדמה במילה - שו"ת

בנידון הבעיה שנהגו קצת רופאים שהם גם מוהלים מוכרים לברית מילה של א"א, ומקצתם נוהגים לתת זריקות לרך הנולד כדי שירדם ולא ירגיש בכאב של החיתוך.

עד כמה שידוע לי הראשון שנו"ר בזה הוא הגאון ר' מאיר אריק בספרו אמרי יושר ח"ב בנידון מילת גר וכתב בקיצור ובפשיטות מכיון שחז"ל ידעו על אפשרות לסמם בשר אברו שלא ירגיש צער של כאב ואפ"ה לא מצאנו ולא שמענו על נוהג כזה להחליש כאב של הנימול, מוכח מזה שקיימ"ל לחז"ל שהמילה צריכה להיות ע"י צער דוקא וכה"ג ענין של לא ראינו הוי ראייה שאין ראוי לעשות כן. וכבר דנו כמה מאחרוני דורנו בזה ויש כאלו שהתירו, עיין בספר נחלת צבי שהזכיר דעת בעל חלקת יואב מהגאון מקניצק והגרי"ל צירלסון ועוד כמה רבנים.

ולענ"ד שלא רק שלא מצאנו שנהגו לסמם הבשר ולכן יש ללמוד מסתמם של חז"ל שיש למול ע"י צער דוקא, וגם בלי מקור לכן, אלא נראה שיש באמת יסוד עקרוני המונע מילה כזו. ידוע ומקובל שיש במילה מצוה של האב ומצוה של הבן שיהא נימול ולא ערל, וכן יש הברל גדול ביניהם, שמצוה שעל האב היא רק מ"ע בלבד, ואילו מצות הבן יש ע"ז חיוב כרת, וחיוב כרת על מילה רק על הבן נאמר ולא על האב. ועיין בספר זכר יצחק לגאון ר' איציל מפוניביץ שתירץ לפי"ז קושית הראב"ד על הר"ם שסובר שבילדה ואח"כ טבלה נימול לשמונה א"כ למה לא דוחה שבת, ותירץ הזכ"י שמה שמילה דוחה שבת זה רק מכח מילה שיש בה חיוב כרת, אבל בלא חיוב כרת של בן או של עבד אינה דוחה שבת, משא"כ יום השמיני זה נוהג בכל חיוב מילה לפי מש"ש בסוגיא בשבת, וע"כ בילדה ואח"כ טבלה שהנולד אינו ישראל יש מצוה לאדון למולו ביום השמיני, אבל כיון שעל הנולד אין דין כרת אינו דוחה שבת.

והנה דין כרת הוא לא בגלל המצוה דמילה, אלא על קיום הברית בינו לבין הקב"ה והוא הוא בריתו של א"א. וחיוב קיום הברית הוא דוקא על הבן עצמו אבל האב אינו מיפר ברית. ויסוד זה נראה פשוט ומקובל.

וע"כ נראה שאם כי קיום המצוה של מילה יתכן לקיים גם כשחותך עור הערלה כשאינו מרגיש כלל, אבל קיום הברית של הנולד עם הרב"ה הוא רק כשמרגיש חיתוך הבשר והטפת דם הברית וכלי זה אין כאן כלל מעשה של קיום הברית. והרגשת הטפת דם הברית היא חלק יסוד של כריתת ברית. וע"כ זה הטעם שבכל הדורות אע"פ שידעו על אפשרות קיום המצוה על ידי

סם המרדים ובאמת מתקיים בזה מ"ע של מילה, אבל כיון שעיד"ז אנו מונעים מהתינוק מעשה של כאב הברית שנכרת מזמן א"א עם הקב"ה לכן נמנעו מלהפיג את הכאב, אלא דוקא שימול תוך כדי הרגשה של מעשה הברית וכשהחיתוך נעשה ע"י הרדמת האבר אי"ז מעשה ברית כלל ואין כאן כריתת ברית בין הקב"ה לאדם. ואם כי נעשה מעשה מצוה ואינו ערל אבל ענין כריתת הברית שהיא עיקרן של הציווי לאברהם אבינו הוא לא קיים. לאור כל האמור ודאי נכון וברור שאין להרדים לא תינוק ולא מבוגר בזמן שמקיימים מצות מילה לא הרדמה כללית ולא הרדמה מקומית. וד' יזכנו לקיים ברית אבות מבורא עולם שנכרת לדורות.

(-) אברהם שפירא

* * *

הרב שמואל הלוי ואזנר

ב"ה יום ג' מה טובו אהליך תשנ"ח

לפ"ק

ידוע ומפורסם כי קבלנו צורת עשיית כל מצוה איש מפי איש מאבותינו ורבותינו עד משה מפי ה' ב"ה. וכן הוא גם במצות מילה, חיתוך פריעה (בצפרנים) מציצה (כפה) ובשעה שהתינוק ער ולא ישן כי היכא דאיכא צערא דינוקא, ובעו"ה מקרוב באו לשנות נוהג זה, ומרדמים כל ילד לפני הברית בטענת שוא שלא ירגיש צער, וגורמים עי"ז צער שלא במקום מצוה ולפעמים גם ספק סכנה – והוא בכלל חדש אסור מן התורה, וחלילה להמשך אחרי שינויים אלה. והשומעים ומקבלים לטובת בניהם יתברכו מן השמים.

ע"ז בעה"ח – מצפה לרחמי ה'

(-) שמואל הלוי ואזנר